

U S T A W A

z dnia.....

o likwidacji barier utrudniających funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 i 1436) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Ilekroć niniejsza ustawa posługuje się pojęciem liczby mieszkańców gminy, należy przez to rozumieć liczbę osób zamieszkujących daną gminę w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii (Dz. Urz. UE L 330 z 10.12.2013, str. 39) według ostatnich dostępnych danych ogłoszonych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.”;

2) w art. 7:

a) w ust. 1:

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;”;

– po pkt 3a dodaje się pkt 3b w brzmieniu:

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, ustawę z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustawę z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych.

„3b) zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, z uwzględnieniem promowania rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej;”,

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Gmina może określić samodzielnie zadanie publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej lub sposób jego realizacji i finansowania, chyba że ustawa stanowi inaczej.”;

3) po art. 10g dodaje się art. 10h w brzmieniu:

„10h. Wójt koordynuje projektowanie planów i programów strategicznych oraz ich wdrażanie przez urząd, jednostki organizacyjne i gminne osoby prawne.”;

4) w art. 18 w ust. 2 po pkt 14a dodaje się pkt 14b w brzmieniu:

„14b) podejmowanie uchwał w sprawach, o których mowa w art. 7 ust. 4;”;

5) w art. 21 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Komisje mogą obradować i podejmować uchwały z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość (posiedzenie w trybie zdalnym), o ile statut gminy tak stanowi.”;

6) w art. 26a uchyla się ust. 2;

7) w art. 35 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Rada gminy może ustanowić zasady, na jakich członkom komisji wyborczych do organów jednostki pomocniczej będzie przysługiwała dieta za czas realizacji czynności związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów.”;

8) po art. 90 dodaje się art. 90a w brzmieniu:

„Art. 90a. 1. Organ nadzoru, stosując kryterium legalności, w terminie, o którym mowa w art. 91 ust. 1, może wskazać dostrzeżone nieprawidłowości w odniesieniu do treści uchwały lub zarządzenia lub w odniesieniu do procedury ich podjęcia oraz wskazać zakres, kierunek lub sposób ich usunięcia w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od daty doręczenia wezwania.

2. Na wniosek organu, który podjął uchwałę lub zarządzenie, organ nadzoru może przedłużyć termin, o którym mowa w ust. 1, na dalszy czas oznaczony.

3. Zastosowanie środka nadzorczego w postaci wezwania, o którym mowa w ust. 1, zawiesza bieg terminu, o którym mowa w art. 91 ust. 1, na okres od doręczenia wezwania organowi gminy do:

- 1) doręczenia organowi nadzoru uchwały lub zarządzenia wydanych na skutek tego wezwania lub
- 2) bezskutecznego upływu terminu wyznaczonego w wezwaniu do usunięcia dostrzeżonych nieprawidłowości albo terminu ustalonego w sposób określony w ust. 2, lub
- 3) doręczenia organowi sprzeciwu, o którym mowa w ust. 6.

4. Jeżeli przed wezwaniem organ nadzoru nie wstrzymał wykonania uchwały lub zarządzenia, może to uczynić w wezwaniu, o którym mowa w ust. 1, albo w toku procedury związanej z zastosowaniem tego środka nadzoru. Art. 91 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

5. Wezwanie stanowi wszczęcie postępowania w zakresie tego środka nadzoru.

6. Od wezwania organowi gminy przysługuje, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia, sprzeciw do organu nadzoru.

7. Z dniem doręczenia organowi nadzoru sprzeciwu wezwanie staje się bezskuteczne, z tym, że wstrzymanie wykonania uchwały lub zarządzenia, dokonane w trybie, o którym mowa w ust. 4, pozostaje w mocy.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87 oraz z 2025 r. poz. 1173) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, ośrodki kultury i domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz instytucje kultury prowadzące działalność wydawniczą, ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.”;

- 2) w art. 4 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoby prawne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, których podstawowym celem statutowym nie jest prowadzenie działalności kulturalnej, mogą prowadzić taką działalność w szczególności w formie klubów, świetlic, domów kultury, bibliotek i księgarni.”;

- 3) w art. 7 w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego;”;

- 4) w art. 9 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Instytucje kultury, dla których organizatorami są jednostki samorządu terytorialnego, mogą otrzymywać dotacje celowe na zadania objęte mecenatem państwa, Unii Europejskiej i innych organizacji międzynarodowych, w tym dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, z budżetu państwa z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.”;

5) w art. 13 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Organizację wewnętrzną instytucji kultury określa regulamin organizacyjny nadawany przez dyrektora tej instytucji, po zasięgnięciu opinii związków zawodowych działających w tej instytucji kultury oraz stowarzyszeń zawodowych i twórczych właściwych ze względu na rodzaj działalności prowadzonej przez instytucję.”;

6) art. 16a otrzymuje brzmienie:

„Art. 16a. Do czasu powołania dyrektora wyłonionego w trybie przepisów art. 15 lub art. 16 albo do czasu powierzenia zarządzania instytucją kultury osobie fizycznej lub prawnej w trybie przepisów art. 15a organizator może powierzyć pełnienie obowiązków dyrektora wyznaczonej osobie na okres nie dłuższy niż do końca drugiego sezonu artystycznego następującego po sezonie, w trakcie którego dyrektor został odwołany albo akt jego powołania wygasł – w przypadku instytucji artystycznej, oraz na okres nie dłuższy niż dwa lata – w przypadku instytucji kultury innej niż instytucja artystyczna.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266, z późn. zm.²⁾) w art. 18 w ust. 1 w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 6 w brzmieniu:

„6) promowanie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej, w szczególności przez:

- a) wytwarzanie energii elektrycznej, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu, wodoru i ciepła z odnawialnych źródeł energii,
- b) upowszechnianie wiedzy dotyczącej odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej wśród mieszkańców gminy i innych podmiotów,

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 834, 859, 1847 i 1881 oraz z 2025 r. poz. 303, 759, 1218, 1303 i 1535.

- c) wspieranie działań mieszkańców gminy i innych podmiotów w dziedzinie odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej, a także uczestniczenie w takich działaniach i ich inicjowanie.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1251 oraz z 2025 r. poz. 820 i 1006) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 10 dodaje się art. 10a w brzmieniu:

„Art. 10a. 1. Organy zarządzające ruchem, o których mowa w art. 10 ust. 4–6, mogą wykonywać swoje obowiązki przy pomocy jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 889). Jeżeli jednostka taka nie została utworzona, zadania z zakresu zarządzania ruchem wykonuje organ zarządzający ruchem.

2. Organy zarządzające ruchem, o których mowa w art. 10 ust. 4–6, mogą upoważnić pracowników odpowiednio: urzędu marszałkowskiego, starostwa, urzędu miasta na prawach powiatu albo pracowników jednostki organizacyjnej, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 o drogach publicznych, do załatwiania spraw w ich imieniu, w ustalonym zakresie, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych.”;

- 2) w art. 72 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dowodu własności pojazdu, w tym dowodu własności pojazdu z podpisem biometrycznym lub dokumentu potwierdzającego powierzenie pojazdu, o którym mowa w art. 73 ust. 5;”;

- 3) w art. 130a w ust. 6 w zdaniu pierwszym skreśla się wyraz „corocznie”.

Art. 5. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 i 1907) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Ilekroć niniejsza ustawa posługuje się pojęciem liczby mieszkańców powiatu, należy przez to rozumieć liczbę osób zamieszkujących dany powiat w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii (Dz. Urz. UE L 330 z 10.12.2013, str. 39) według ostatnich dostępnych danych ogłoszonych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.”;

- 2) w art. 4 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Powiat może określić samodzielnie zadanie publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej lub sposób jego realizacji i finansowania, chyba że ustawa stanowi inaczej.”;

3) w art. 12 po pkt 10a dodaje się pkt 10b w brzmieniu:

„10b) podejmowanie uchwał w sprawach, o których mowa w art. 4 ust. 3a;”;

4) w art. 17 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Komisje mogą obradować i podejmować uchwały z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość (posiedzenie w trybie zdalnym), o ile statut powiatu tak stanowi.”;

5) po art. 78 dodaje się art. 78a w brzmieniu:

„Art. 78a. 1. Organ nadzoru, stosując kryterium legalności, w terminie, o którym mowa w art. 79 ust. 1, może wskazać dostrzeżone nieprawidłowości w odniesieniu do treści uchwały lub w odniesieniu do procedury jej podjęcia oraz wskazać zakres, kierunek lub sposób ich usunięcia w terminie, nie dłuższym niż 2 miesiące od daty doręczenia wezwania.

2. Na wniosek organu, który podjął uchwałę, organ nadzoru może przedłużyć termin, o którym mowa w ust. 1, na dalszy czas oznaczony.

3. Zastosowanie środka nadzorczego w postaci wezwania, o którym mowa w ust. 1, zawiesza bieg terminu, o którym mowa w art. 79 ust. 1, na okres od doręczenia wezwania organowi powiatu do:

- 1) doręczenia organowi nadzoru uchwały wydanej na skutek tego wezwania lub
- 2) bezskutecznego upływu terminu wyznaczonego w wezwaniu do usunięcia dostrzeżonych nieprawidłowości albo terminu ustalonego w sposób określony w ust. 2, lub
- 3) doręczenia organowi sprzeciwu, o którym mowa w ust. 6.

4. Jeżeli przed wezwaniem organ nadzoru nie wstrzymał wykonania uchwały, może to uczynić w wezwaniu, o którym mowa w ust. 1, albo w toku procedury związanej z zastosowaniem tego środka nadzoru. Art. 79 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

5. Wezwanie stanowi wszczęcie postępowania w zakresie tego środka nadzoru.

6. Od wezwania organowi gminy przysługuje, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia, sprzeciw do organu nadzoru.

7. Z dniem doręczenia organowi nadzoru sprzeciwu wezwanie staje się bezskuteczne, z tym, że wstrzymanie wykonania uchwały, dokonane w trybie, o którym mowa w ust. 4, pozostaje w mocy.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 581 i 1535) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Ilekroć niniejsza ustawa posługuje się pojęciem liczby mieszkańców województwa, należy przez to rozumieć liczbę osób zamieszkujących dane województwo w rozumieniu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1260/2013 z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie statystyk europejskich w dziedzinie demografii (Dz. Urz. UE L 330 z 10.12.2013, str. 39) według ostatnich dostępnych danych ogłoszonych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.”;

2) po art. 10c dodaje się art. 10d w brzmieniu:

„Art. 10d. Województwo może podejmować i wspierać działania edukacyjne i informacyjne dotyczące członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej.”;

3) w art. 13 ust. 1a i 2 otrzymują brzmienie:

„1a. Województwo może, w celu realizacji działań z zakresów, o których mowa w art. 11 ust. 1, 2 i 3, tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne oraz przystępować do nich. W szczególności województwo może tworzyć regionalne fundusze rozwoju.

2. Poza sferą użyteczności publicznej województwo może tworzyć spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i spółki akcyjne oraz przystępować do nich, jeżeli działalność spółek polega na wykonywaniu czynności promocyjnych, edukacyjnych lub wydawniczych służących rozwojowi województwa.”;

4) w art. 14 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Województwo może określić samodzielnie zadanie publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej lub sposób jego realizacji i finansowania, chyba że ustawa stanowi inaczej.”;

5) w art. 18 po pkt 19a dodaje się pkt 19b w brzmieniu:

„19b) podejmowanie uchwał w sprawach, o których mowa w art. 14 ust. 1a;”;

6) w art. 24 po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Radnemu, zamieszkałemu poza miejscowością, w której znajduje się siedziba organu samorządu województwa, przysługuje zwrot kosztów dojazdu z miejsca

zamieszkania radnego do siedziby organu samorządu województwa i z powrotem, związanych z udziałem w posiedzeniach sejmiku województwa i jego komisji na takich samych zasadach jak zwrot kosztów podróży służbowej.”;

- 7) w art. 28 po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Komisje mogą obradować i podejmować uchwały z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość (posiedzenie w trybie zdalnym), o ile statut województwa tak stanowi.”;

- 8) po art. 81 dodaje się art. 81a w brzmieniu:

„Art. 81a. 1. Organ nadzoru, stosując kryterium legalności, w terminie, o którym mowa w art. 82 ust. 1, może wskazać dostrzeżone nieprawidłowości w odniesieniu do treści uchwały lub w odniesieniu do procedury jej podjęcia oraz wskazać zakres, kierunek lub sposób ich usunięcia w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od daty doręczenia wezwania.

2. Na wniosek organu, który podjął uchwałę, organ nadzoru może przedłużyć termin, o którym mowa w ust. 1, na dalszy czas oznaczony.

3. Zastosowanie środka nadzorczego w postaci wezwania, o którym mowa w ust. 1, zawiesza bieg terminu, o którym mowa w art. 82 ust. 1, na okres od doręczenia wezwania organowi województwa do:

- 1) doręczenia organowi nadzoru uchwały wydanej na skutek tego wezwania lub
- 2) bezskutecznego upływu terminu wyznaczonego w wezwaniu do usunięcia dostrzeżonych nieprawidłowości albo terminu ustalonego w sposób określony w ust. 2, lub
- 3) doręczenia organowi sprzeciwu, o którym mowa w ust. 6.

4. Jeżeli przed wezwaniem organ nadzoru nie wstrzymał wykonania uchwały, może to uczynić w wezwaniu, o którym mowa w ust. 1, albo w toku procedury związanej z zastosowaniem tego środka nadzoru. Art. 82 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

5. Wezwanie stanowi wszczęcie postępowania w zakresie tego środka nadzoru.

6. Od wezwania organowi gminy przysługuje, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia, sprzeciw do organu nadzoru.

7. Z dniem doręczenia organowi nadzoru sprzeciwu wezwanie staje się bezskuteczne, z tym, że wstrzymanie wykonania uchwały, dokonane w trybie, o którym mowa w ust. 4, pozostaje w mocy.”.

Art. 7. W ustawie z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 13:

a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) prawomocne wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty prawa miejscowego stanowione przez: wojewodę i organy administracji niezespolonej, organy samorządu województwa, organy powiatu i organy gminy, a także wyroki sądu administracyjnego uwzględniające skargi na akty nadzoru dotyczące takich aktów prawa miejscowego oraz wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego wydane na skutek skarg kasacyjnych od takich wyroków;”;

b) po pkt 5 dodaje się pkt 5a i 5b w brzmieniu:

„5a) akty prawne w sprawie wstrzymania wykonania aktów prawa miejscowego;

5b) informacje o utracie mocy wstrzymania wykonania aktów prawa miejscowego z mocy prawa, w związku z upływem terminu do wydania rozstrzygnięcia nadzorczego;”;

2) w art. 15 po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Informacje, o których mowa w art. 13 pkt 5b, wojewoda ogłasza w oparciu o informacje posiadane z urzędu lub przekazane mu przez regionalną izbę obrachunkową. Regionalna izba obrachunkowa przekazuje wojewodzie informacje, o których mowa w art. 13 pkt 5b niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni.”.

Art. 8. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461 i 1537) w art. 48d w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Fundusz może przekazać środki na dofinansowanie programów polityki zdrowotnej realizowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego, w kwocie nieprzekraczającej.”.

Art. 9. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1135) po art. 25 dodaje się art. 25a w brzmieniu:

„Art. 25a. Na potrzeby wykonywania zadań służbowych w systemach teleinformatycznych, o których mowa w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U.

z 2024 r. poz. 1557, z późn zm.³⁾), pracownicy samorządowi mogą dokonywać potwierdzenia swojej tożsamości za pomocą środków identyfikacji elektronicznej wydanych w systemach identyfikacji elektronicznej przyłączonych do węzła krajowego identyfikacji elektronicznej, o którym mowa w art. 21a ustawy z dnia 5 września 2016 r. o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1725).”.

Art. 10. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483) w art. 220 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Pomoc finansowa, o której mowa w ust. 1, udzielona na rzecz jednostek samorządu terytorialnego w celu usuwania skutków klęsk żywiołowych w części niewykorzystanej do końca roku budżetowego, nie podlega zwrotowi w terminie wynikającym z art. 251 ust. 1 ustawy i może być wykorzystana na cel określony w umowie dotacji w ciągu trzech kolejnych lat budżetowych.”.

Art. 11. W ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 714) w art. 31 w ust. 1 skreśla się wyraz „corocznie”.

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Za zgodność
pod względem prawnym,
legislacyjnym i redakcyjnym
Jolanta Zaborska
Dyrektor Departamentu Prawnego
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
25.11.2025 r.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1717 oraz z 2025 r. poz. 1006, 1019, 1158 i 1301.